

SVETI ALFONZ MARIA DE LIGORIO

zaštitnik ispovjednika i moralista

U svim vremenima rimski su Prvosvećenici pojedinim skupinama vjernika odabirali i određivali za nebeske zaštitnike one svece i ugodnike Božje, koji su se bavili istim službama i vršili iste dužnosti u svom zemaljskom životu i posebno se u tom odlikovali, da im budu na pomoći. Da im budu kod Boga posebni zaštitnici, da ih potiču da nasljeđuju njihove kreposti, da slijede njihove napomene i njihov primjer.

Kao što Sveti Oci Pape proglasiše sv. Ivana Krizostoma zaštitnikom propovjednika, a sv. Ivana Vianney-a, župnika arskog, zaštitnikom svih dušobrižnika, tako je Papa Pijo XII. odredio 26. travnja 1950. godine, da sveti Alfonz Maria de Ligorio, biskup, ispovjedalac i učitelj Crkve, bude svim svećenicima — koji se bave najtežom i najspasonosnijom službom ispovjednika, kao i učiteljima moralnog bogoslovlja, koji na tom polju rade bilo riječju bilo spisima — nebeski zaštitnik kod nebeskog Oca.

Sv. Alfonz se izvanredno odlikovao neumornim propovijedanjem riječi Božje, ispovijedanjem vjernika, a u svemu ga je vodila razboritost, postojanost i strpljivost. U moralnoj nauci zacrtao je zlatni srednji put. Mnoge ispovjednike ispravno i dobro je odgojio za sveti posao spasavanja duša, a članovima svoje kongregacije Presv. Otkupitelja odredio je kao glavnu službu — ispovijedanje.

Moralnu i pastoralnu nauku ispovjednicima predao je u svojim djelima, koja su rimski Prvosvećenici mnogo puta pohvalili i svima nam preporučili. Tako Pijo XI. u svojoj enciklici „O katoličkom svećeništvu“, kad govori o krepostima, koje moraju resiti ispovjednike klerika, navodi riječi, napomene i savjete sv. Alfonza. Zato je Pijo XII. prigodom 200. godišnjice, otkako je prvi put izdana svečeva *Theologia moralis*, izabrao i odredio sv. Alfonza za nebeskog zaštitnika sviju ispovjednika i moralista sa svim liturgijskim počastima i privilegijama, koji pripadaju takvim zaštitnicima. U vezi s tim važnim događajem osvrnut ćemo se ukratko na život i djela sv. Alfonza, da tako bolje upoznamo svog velikog nebeskog zaštitnika u našoj teškoj, velikoj i odgovornoj službi u spasavanju svijeta.

I. Život

Sv. Alfonz Maria de Ligorio rodio se 27. rujna 1696. u mjestancu kod Napulja od plemićke obitelji. Izvanredno darovit i radin posvetio se knjizi i nauci. U 16. godini života postiže doktorat iz pravnih nauka. U 20. godini već je pravni zastupnik, odvjetnik. Pred njim se otvarala sretna budućnost, puna uspjeha i slave... Povijest je zabilježila jedan događaj iz njegove službe, događaj, koji je učinio veliku prekretnicu u njegovu životu. Alfonz je imao zastupati vojvodu Orsinia na sudu protiv vojvode od Toskane. Ne pažeći dosta na smisao jednog dokumenta, što je priznao na raspravi, doživio je neuspjeh. To ga je tako potreslo i potaklo, da napusti odvjetničku službu. Nitko ga nije mogao od toga odvratiti. On će s tom službom prekinuti. Samo nije znao, kojim bi životnim putem krenuo. Dao se na molitvu i dobra djela prema bližnjemu. Bog je uslišio njegovu molitvu na izvanredan način. Jednoga dana služeći u bolnici neizlječive bolesnike, obuze ga neko izvanredno stanje, obasja ga jako svjetlo i iznenade ga riječi: „Alfonze, ostavi svijet, i živi samo za mene!“ Na taj nebeski glas Alfonzo odluči ostaviti svijet i posvetiti se samo Bogu.

Posvećuje se teološkim naukama. Kroz tri godine svršava teologiju i postaje svećenik godine 1726. Oko sebe vidi narod duhovno zapašten. On postaje pravi pučki apostol i utire put modernom laičkom apostolatu. Osniva kongregaciju Presv. Otkupitelja — Redemptoriste, kojima je svrha misijsko - apostolsko djelovanje među širokim pučkim masama.

Znanost, u kojoj se misionar mora odlikovati, jest moralno bogoslovlje. Bez toga će biti slijepi vođa, koji vodi duše u propast. U vrijeme sv. Alfonza na polju moralne nauke bilo je nastranosti i zabluda. Zato Alfonz odluči napisati sistematski golemo djelo: *Theologia moralis*. Pojava njegove Moralke za Crkvu je izvanredan događaj. Što je sv. Toma Akvinski za Dogmatiku, to je sv. Alfonz za moralnu teologiju, koju je izgradio u sistem, koji je i danas temelj na kome se dalje gradi. U svojoj Moralci izdanoj godine 1748. zacrtao je zlatnu sredinu između pretjerane strogosti i pretjerane laksnosti u prosuđivanju moralnih čina. Time je zadao smrtni udarac jansenističkoj zabludi i strogosti, koja je škodila vjerskom i moralnom životu vjernika.

Alfonz se pokorava odredbi Pape i postaje biskup, te preuzimlje biskupsku stolicu u mjestu Sv. Agata dei Goti.

Tjelesne bolesti su ga skršile i on ostavlja biskupsku službu i vraća se među svoje redovnike. Život mu prolazi u radu i patnjama. Umire satrven od tjelesnih i duševnih trpljenja, koja mu prouzroči žalost radi teških neprilika, što ih je morala podnijeti njegova kongregacija. Skršen radom i mnogostrukim nevoljama, noseći strpljivo životni križ, predaje Otkupitelju svoju podložnu dušu godine 1787.

Proslavio se mnogim čudesima, pa ga je Crkva proglašila blaženim 1816., a svetim 1839. Crkvenim naučiteljem — Doctor Ecclesiae postao je 23. ožujka 1871.

II. Djela

Djela Sv. Alfonza mogu se podijeliti u tri razreda.

1. — Djela iz MORALNOG BOGOSLOVLJA

a) De usu moderato opinionis probabilis. Djelo napisano najprije talijanski, a zatim latinski.

b) Theologia moralis doživjela je devet izdanja za svečeva života. Iza smrti, a posebno iza kanonizacije djelo je skoro preplavilo Evropu.

c) Praxis confessarii. Za dobro obavljanje ispovjedničke službe. Najprije talijanski, a onda prevedeno na latinski. To je zlatna knjiga za ispovjednike.

d) Homo apostolicus. Résumé Theologiae moralis na talijanskom, a zatim prevedeno na latinski.

e) Vrijedno i korisno je djelo Ispovjednik seoskog puka.

Djela iz moralne teologije majstorsko su djelo. Temeljni principi svestrano su i opširno izloženi i dokazani. Zaključci teku logički. Metoda je manje dotjerana nego kod sv. Tome, ali svuda je temeljita argumentacija bez sjenke površnosti.

Njegov moralni sistem prava je revolucija u moralnoj nauci. Udaljuje se od rigorista. Naglašava pravilo: Istina je uvijek u Crkvi. Po pravilima kršćanske razboritosti rješavaju se slučajevi savjesti.

2. — DOGMATSKA DJELA

Istine vjere: Opstojanost Božja, Kršćanska objava, Božanstvenost Katoličke Crkve, Pobjeda vjere. Rasprave teološko - moralne o zadnjem cilju. Način djelovanja milosti kao nadopuna djela O molitvi. Rasprava o svetoj Misi, etc.

3. — ASCETSKA DJELA

Posjeti Presv. Sakramentu, Slave Marijine, O molitvi, O savršenosti, etc.

I svećenici i redovnici i obični vjernici — svi mogu razmatrati po tim djelima s punom sigurnosti. Moralno-ascetska djela sv. Alfonza prevedena su skoro na sve evropske jezike.

Iz svih ovih djela izbija veliko iskustvo pučkog misionara, ispovjednika, biskupa. Njegov ascetski sistem „est simple comme l'Évangile: aimer Dieu de tout son coeur et le servir en pratiquant les vertus, soit communes à tous les fideles, soit propres à l'état de chacun; prier sans cesse pour obtenir la grace de toujours accomplir ce double devoir.“ Ljubav i molitva — to su stožeri sistema svetog Alfonza. Posebna njegova zasluga je u uništenju jansenizma, jer je u moralnom bogoslovlju dao ispovjednicima sigurna pravila za vodstvo duša.

Po ascetskim djelima u duše ulijeva sinovski strah i podiže ih po pouzdanju i po ljubavi, da s uspjehom donesu plodove kreposti. Alfonz je „malj“, koji je zadao smrtni udarac jansenističkom rigorizmu.

Osim nabrojenih djela posebno mjesto zauzimlju svečeve propovijedi kao na pr. Sermoni compendiatu per tutte le domeniche dell'anno (I-II). Isto tako Pisma sv. Alfonza u 3 knjige. S velikom koristi mogu ih čitati i crkveni i svjetovni ljudi. Mons. d'Hulst prigodom prve godišnjice svečeve smrti održao je u Parizu svečani panegirik i počeo riječima sv. Pavla: *Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, alios autem pastores et doctores* (Efež. 4, 11) — *L'apôtre d'abord, puis le docteur et le pasteur*“.

Aposotlat je rođen u Srcu Isusovu i prestat će svršetkom svijeta. Djelo je uvijek isto: Naviještati svijetu ili podsjećati svijet na spasenje duše!

Sv. Alfonz je apostol, učitelj i pastir. Kao učitelj obranio je vjeru, podigao je na ispravne principe moralku, osvijetlio pobožnost. Protiv Voltaire-a i Rousseau-a napisao je djelo kršćanske apologije, a protiv galikanizma branio je Papinu Katedru.

Ispovjednicima je učitelj u vodstvu savjesti. Sam je pastir duša i svoja teorijska razlaganja privodi u djelo. U tom su ga slijedili mnogi. Muka - Euharistija - Marija. To

su tri svjetionika, koji podržavaju probudenu nadu kod grješnika, daju snagu pokornicima a čiste duše dižu u visine svetosti.

Crkva ga je proglasila doktorom morala, ali može se nazvati i doktorom molitve: „Nul n'a mieux défini le rôle de la prière dans l'économie du salut“.

U znanosti nije tražio ništa drugo, nego sredstvo, da hrani duše kruhom istine. Sam je osobno mnogo propovijedao i ispovijedao. Od propovjednika traži on ne fraziranje i deklamatorstvo i pjevajući ton, nego naravnost u stilu i glasu i gestima, da bude u svemu jednostavan, naravan i ozbiljan, apostolski, da bude poput Krista u svemu. Jednomu svom svećeniku, koji je propovijedao o Bl. Dj. Mariji, ali pretjeranim, izvještačenim, visokim stilom, zapovjedio je da siđe s propovjedaonice i zabranio mu kroz tri dana misiti.

Za svećenika, koji nerado sjeda u ispovjedaonicu, govorio je, da takav ne voli duše. Alfonz je neumorni ispovjednik. Od svoje Mlade Mise, pa do smrti. Dolazio je prvi u crkvu ranim jutrom, u zoru. Navečer je zadnji izlazio iz crkve. Uvijek je najspremnije pomagao grješnicima i pokornicima, da se pomire s Isusom. Mnoštvo se kupi oko njegove ispovjedaonice, a on je sretan što može liječiti ranjene i uskrsivati mrtve duše i vraćati im milost Božju. Sve je primao s blagošću, strpljivošću i ljubavlju. Što je više koja duša zapletena grijehom i u lancima sotone, treba joj više brige posvećivati, da se izbavi, i predati je tako u ruke Spasiteljeve, govorio je sveti ispovjednik.

Pomagao je grješnicima, da se iskreno pokaju i da ostvare dobre odluke. Davao je svima spasonosne pouke i svakoga posebno vodio — ne mehanički. Nikad nije vrijeđao svojih pokornika, pa makar im i teško prigovorio. Očinski i s puno ljubavi govorio je grješnicima: „Šta ti je našao učinio Isus?“ ...

Od ispovjednika sv. Alfonz traži dostatnu spremu i znanje. Po njegovu mišljenju in statu damnationis nalazi se ispovjednik, koji ispovijeda bez dostatne spreme i znanja (Cfr. Praxis confessarii, n. 18).

Vjernike treba neprestano poučavati, tješiti i voditi. Da ih podigne priučava ih na molitvu. Veliko je pouzdanje u molitvi. On veli: „Onaj koji moli, spasava se, a onaj koji

ne moli, osuđuje se. Ako molite kako treba, spasenje vam je osigurano. Ako prestanete moliti, propast vam je sigurna!“

Sigurno su potrebe duša u suvremenom svijetu u potresnim zbivanjima potakle rimskog sveopćeg Oca, da pokaže voditeljima duša, kako je put svetog Alfonza najprikladniji, da se duše vrate Bogu, od koga su se udaljile...

Zaključujemo ovaj osvrt molitvom iz Misnog obrasca našeg velikog učitelja i nebeskog zaštitnika, koji neka nam svijetli na odgovornom i teškom putu spasavanja duša i koji neka nas pomaže svojim jakim zagovorom: „Bože, koji si po Blaženom Alfonzu Mariji, priznavaocu svome i biskupu, raspaljenom revnošću za duše, Crkvu svoju obogatila novom redovničkom družbom, daj molimo, da poučeni njegovim spasonosnim opomenama i ohrabreni njegovim primjerom uzmognemo sretno doći k Tebi, po Gospodinu našem Isusu Kristu...“ (Oratio ex Missa, 2. VIII).

L I T E R A T U R A

1. *Dictionnaire pratique des connaissances religieuses*. Tome I. Paris 1925. p. 155 et ss.
2. F. V. Faber, *Duhovna rast kršćanskoga človeka*. Ljubljana 1943. str. 605.
3. *Acta Apostolicae Sedis. Commentarium officiale*. Roma, 2. Septembris 1950. p. 595—597.

Dr. Srećko BOŠNJAK

DANTE I SV. FRANJO ASIŠKI

Općenito je poznato da je Danteova previsoka *inspiracija* u *Divnoj Glumi* upravljena prema *moralno - socijalnoj katarsi*. Ona polazi od grijeha osuđenih u *Paklu*, vodi preko duhovne askeze u *Čistilištu* i svršava po mističnoj kontemplaciji direktno u *Raj*.

Dante je izvanredno veliki, snažni i očaravajući Pjesnik. On je duboko uvjeren da je dobio životnu misiju od Previsokoga i časnu investituru glasnogovornika, proroka jedne univerzalne poslanice o kojoj on cijeni da zavisi uspostava reda u moralnom i socijalnom životu svijeta.

Pjesnik s Arna osjetio je odmah opoziciju u uvodnom pjevanju kad se stavio da ostvari tu svoju životnu moralno-socijalnu misiju: da oslobodi one koji na ovom svijetu žive u duhovnoj i socijalnoj mizeriji i dovede ih u stanje mira i sreće. Tri mu se zvijeri oprle i pokušale presjeći put na brdo blaženstva tako da ni on, ni čovječanstvo, koje on u